

[Langkilde.]

arbejde fremmet. Der er faktisk intet sket på dette område siden 1949, heller ikke i hr. Ivar Nørgaards ministertid.

Problemet om trivlsen på den offentlige arbejdsplads hænger i øvrigt nært sammen med problemet om lederuddannelsen i den offentlige administration. Og her må man vistnok erkende at vi er meget bag efter udviklingen i andre vesteuropæiske lande og navnlig bag efter Amerika. Forestillingen om, at der samtidig med erhvervelsen af en embedseksamen næsten på en guddommelig måde skabes de fornødne forudsætninger hos kandidaterne for at lede en hvilken som helst administrationsgren inden for staten, er nok noget på retur, men bestræbelserne for at skabe en lederuddannelse inden for det offentlige er kun i sin allerspædste vorden, og det er ellers meget vigtigt, for i virkeligheden er det en side af trivselsproblemet.

Ud over det allerede anførte har jeg ikke mange bemærkninger til pensionslovsforslaget. Jeg vil dog fremhæve betydningen af den nye regel i forslaget § 3, hvorefter en tjenestemand kan gå med lavere pension, når han er fyldt 60 år. Årene fra 60 til 70 betyder for mange tjenestemænd en belastning. Dels tænker jeg her på de tjenestemænd, som er i den alder, dels tænker jeg på alle de tjenestemænd, som skal samarbejde med tjenestemænd, som er i den alder. Det bliver altså et meget bredt problem. Selvfølgelig er der store individuelle forskelle; men føler en tjenestemand, som er nået 60 års alderen, at det begynder at knibe for ham — og det gælder navnlig i ledelsesfunktionerne — er det fuldt ud rimeligt, at der åbnes ham adgang til at gå med pension.

Med forslaget om at omdanne enkepensionen til en ægtefællepension imødekommes et gennem mange år fremsat og efter min mening berettiget krav, og det samme gælder ophævelsen af den nugældende lovs § 58, hvorved den efterladte i ægteskab af samgifte tjenestemænd kun kunne få pension efter den først afdøde ved at give afkald på sin stilling eller sin egen pension. Også her mener jeg der er tale om en retfærdigheds-handling uden større økonomiske konsekvenser, og det er rimeligt, at vi får denne regel fjernet.

Med hensyn til ægtefællepension vil jeg i øvrigt fremhæve, at princippet i forslaget om en vis regulering nedad, hvis der er stor aldersforskel og kort ægteskab, er fuldt ud rimeligt, og der er måske grund til netop på baggrund af denne regel at spørge, om det er helt rimeligt at opretholde den meget rigoristiske regel om ægteskab indgået efter tjenestemandens 60. år. Jeg kunne tænke mig, at man måske på linje med det, som forsikringsselskaberne er inde på, gik op til 65 år på dette felt.

Jeg kan på den konservative folketingsgruppes vegne tilsige en velvillig behandling af de foreliggende forslag med henblik på gennemførelsen af hele den nye tjenestemandreform i indeværende folketingssamling.

Enggaard: Jeg vil gerne først i anledning af de foreliggende forslag til lov om statens tjenestemænd og lov om tjenestemandspension give min kompliment til ministeren for den skriftlige fremsættelse, som efter min opfattelse både er en god og klar fremstilling af et svært tilgængeligt emne, hvor der ellers var risiko for, at mange enkeltheder let kunne have forstyrret de store linjer i fremstillingen.

Jeg synes, det er glædeligt, at vi nu er så vidt, at vi i dag kan behandle disse to forslag som en forløber for den sidste del, der vel kan forventes om en god måneds tid. På baggrund af det i går offentliggjorte resultat af forhandlingerne mellem ministeren og de forhandlingsberettigede organisationer er der vel også et godt håb om, at de økonomiske rammer for reformens tredje del hermed er bragt til veje. Jeg finder anledning til at udtrykke glæde over, at der herved er vist et udtryk for forhandlingsvilje fra begge parter. Jeg synes, det giver forhåbning om, at den endelige reform af tjenestemandssystemet nu omsider skulle være inden for rækkevidde.

På samme måde synes jeg, der er anledning til at være tilfreds med, at den trufne aftale økonomisk synes at kunne holde sig inden for de rammer, som hensynet til den samfundsøkonomiske balance betinger, herunder også hensynet til de øvrige grupper på arbejdsmarkedet.

Jeg finder, at det er en god ting, at der gennem kommissionens afgivelse af del-